



Spännande skålgropsstenar

För ett par månader sedan kom ett Rydebäckspar, Sven Jönsson och hans hustru, upp till museet och berättade om två förbryllande fynd de tidigare gjort intill deras hus-tomt, några hundra meter söder om stendösen syd om Gantofta. De visade upp två ovala stenar med runda fördjupningar jämnt fördelade över stenen och undrade vad det var för något. Kulturmagasinet på Fredriksdal har meddelats om fyndet och stenarna har noggrant antecknats och fyndplatsen markerats på en karta. Rydebäcks Museum har fått låna stenarna och tagit bilder av dem (se ovan och nedan).

Efter lite forskning på nätet och kontakt med arkeolog Ricky Wrentner, som är museipedagog på Fredrikdals Friluftsmuseum, kunde vi konstatera att stenarna är två skålgropsstenar. Liknande gropar har ristats in på stenar under stenåldern, bronsåldern och järnåldern. Stenarna har haft någon kultanknytning. Just dessa två kan ha använts för att smörjas in med något slags fett medan man bad om goda skördar och skydd från svält. De var lätta att bära med sig.

Skålgropar är den vanligaste hällristningsfiguren. De finns i nästan alla storlekar. Större gropstenar kan ofta hittas på stenhällar. Dessa kallades av folket "älfstenan" och själva fördjupningarna "älfkvarnar". Ända fram till början av förra seklet kunde de vara i bruk på så sätt, att man under läsning af en besvärjelse smort med ett stycke fläsksvål i skålarne och sedan i dem offrat slantar, knappnålar eller små

dockor gjorda af klutar. Man ansåg sig därmed kunna bli af med vissa sjukdomar, som man trodde vara förorsakade af älfvoma."

Man kan ofta även hitta rundagropar vid ingångar till gånggrifter. Det finns hundratals olika teorier om vad dessa representerar; kalendrar, stjärnor, bloddroppar, protokoll över födslar och bortgångar.

På nätet har jag även hittat andra förklaringar till runda fördjupningar i små knäckstenar som man använde för att tillverka stenåldersyxor och andra föremål. Den knäcksten som vi har i Rydebäcks museum har en bearbetad yta. Den är mera ojämn, för att få bra fäste för att placera fingrarna.

Välkommen till museet!

Välkomna upp till museet, söndagar mellan klockan 13–17, där vi kan visa upp olika föremål från stenåldern samt berätta mera om historien från Rydebäck med omnejd.

Vi kommer att sätta ihop en frågetävling om Rydebäcks historia på Rydebäcks dag den 3 september och hoppas att många av våra läsare vill delta.

